

Ziyəddin Sultanov – 70

Əslində, ölkənin media və ədəbi ictimaiyyəti istedadlı və məhsuldar yazıçı-publisist, Azərbaycan Yazıçılar və Jurnalistlər birliklərinin üzvü, yazırlıq fəaliyyətinin 4 onilliyi dövründə 1 əsrlik gündəlik ictimai-siyasi qəzet, ümummilli nəşr olan “Xalq qəzeti”nin Qarabağ bölgəsində xüsusi müxbiri işləmiş Ziyəddin Sultanovun 50 və 60 yaşlarının tamam olmasını o zamanlarda onun çalışdığı kollektivlə birlikdə yubiley təntənəsi ilə qeyd etməyə cəhd göstərmişdilər. Lakin həmişə ictimai fəaliyyəti şəxsi həyatından üstün tutmuş, illərdən bəri Qarabağ itkisinin ağır dərdi və kədəri altında axşamı-səhər etmiş, erməni faşistlərinin yurduumuzda törətdikləri bir çox qanlı faciələrin canlı şahidi olmuş həmkarımız sərt bir etirazla bu təşəbbüslərə imkan verməmişdi. Demişdi ki, Xocalının günahsız qurbanlarının intiqamı alınmayınca, bayrağımız doğulduğum Ağdamda, sevgilərimin qəbrəsi Şuşada dağalanmayınca, ayaqlarım Cıdır düzünə dəyməyincə, mənim özümə bağlı heç bir məclis keçirməyə haqqım yoxdur.

Yurd sevgili, el-oba qeyrətli bu yetkin və nüfuzlu ziyalının ərazilərimizin təcavüzkar Ermənistanın 30 illik işğalından azad edilməsindən 3 ay əvvəl dünyasını dəyişməsi doğmalarının və dostlarının, həmkarlarının və çoxsaylı oxucularının qəlbində sonsuz kədər və acı təəssüf doğurdu. Əvvəlki 30 ildə “Qarabağ müharibəsinin baş yazarı” adı qazanmış Ziyəddin Sultanovun bu böyük arzusunun cəmi 3–4 aydan sonra gerçəkləşməsi— 2020-ci il noyabrın 8-də Şuşaya, noyabrın 20-də Ağdama Qələbə bayrağı sancılması, azğın düşmənin diz çökdürülərək Qarabağdan qovulması mərhum dostumuzun bu günləri görmədən dünyadan nakam köçməsinə doğan ağırılarımıza məlhəm oldu, nisgillimizi ovundurdu.

Həmin günləri hamıdan artıq arzulamış, gözləmiş və bu yolda 33 il yorulmadan qələm çalmış yazar dostumuzun Qarabağ sarıdan nigaran ruhu çox keçmədi ki, rahatlıq tapdı. Əslində, Ziyəddin müəllim Qarabağ münaqişəsinin ilk günlərindən, hətta düşmənin güclü havadarlarının hərtərflə himayəsi ilə Azərbaycan torpaqlarını kənd-kənd, şəhər-şəhər, rayon-rayon ələ keçirib yağmaladığı, oda qaladığı, qəlbimizi dağladığı günlərdə də xalqımızın haqq işinin bir gün qalib gələcəyinə ümid və inamını bir an da itirməmişdi.

Ziyəddin Sultanov 1952-ci il iyunun 14-də Ağdam rayonunun Kolanı obasının Mollalar kəndində müəllim ailəsində anadan olmuşdu. Orta məktəbi doğma kəndində bitirən

Qısa müddətdə səriştəli qələm sahibi kimi tanınmış Ziyəddin Sultanov 1980-ci ildə Azərbaycan dövrü mətbuatının avanqardı, akademik jurnalistika məktəbi sayılan “Xalq qəzeti” (1991-ci ilədək “Kommunist”) redaksiyasında fəaliyyətə başlamışdı. 1982-ci ildə ümummilli lider Heydər Əliyevin Moskvaya sovet dövlətinin ali rəhbərliyinə yüksəldiyi dövrdə 30 yaşlı peşəkar jurnalist Dağlıq Qarabağda artmaqda olan separatçı əhval-ruhiyyə səbəbindən o zamankı muxtar vilayətdə milli maraqları qorumağa qadir yazar kimi Xankəndiyə bölgə müxbiri göndərilmişdi.

Uşaqlıq illərindən qonşuluqda yaşayan nankor ermənilərin riyakarlığına və xainliyinə yaxşı bələd olan gənc Ziyəddinin ayıq-sayıqlığı və prinsipliliyi bir sıra hallarda erməniləri açıq tərxiatlardan

edir. Cəbhə bölgəsi müxbiri adını bütün ölçüləri ilə doğruldan Ziyəddin Sultanov bugününümüz və gələcəyimiz üçün qiymətli bir Qarabağ salnaməsi yaratmaq missiyasını yorulmaq bilmədən davam etdirmişdir. O, bu materiallar əsasında hazırladığı “Qarabağ gündəliyi”, “Qarabağın qara günləri”, “Xocalı faciəsi”, “Ağdərədən gələn var”, “Əsirlər, itkinlər, girovlar”, “Qarabağ müharibəsi: faktlar, hadisələr, düşüncələr...”, “Ürək dözmür ayrılığa”, “Göylərdən gələn gəlin” kimi kitablarında Qarabağ müharibəsində xalqımızın üzləşdiyi faciə və itkilərin bitkin mənzərəsini yaratmışdır.

Yetkin söz adamı olan Ziyəddin Sultanov Qarabağ müharibəsinin dəhşətlərini əks etdirən silsilə qəzet yazılarında, sənədli, bədii əsərlərində erməni separatizminin və təcavüzünün, terror və vanda-

Ziyəddin Sultanov 2016-cı ilin Aprel döyüşlərində Azərbaycan Ordusunun Qarabağı işğaldan azad etmək qüdrətini peşəkar qələminin gücü ilə onun imzasının mötəbərliyinə inanan oxuculara yüksək səviyyədə çatdırmışdı.

Sözün həqiqi mənasında, adı Azərbaycan jurnalistikası tarixinə ən mükəmməl, ən fədakar cəbhə jurnalisti kimi düşmüş Ziyəddin Sultanovun bu sahədəki yaradıcılığını nəzərdən keçirdikcə, o dəhşətli günlərin ağır-acılarının, qan-qadalarının miqyasını, çəkisini yenidən hissə edib-anladıqca gözü-müz önündə bu xronikanı söz-söz, cümlə-cümlə öz tale yazısı kimi ərsəyə gətirmiş döyüşçü-yazarın mətin, yetkin obrazı da canlanır. Bir daha əmin olursan ki, bu alovsağan, qan qoxuyan xronikanın müəllifi xalqımızı ayıq-sayıqlığa, birliyə

Qarabağın kədər və sevinclərində əbədləşən jurnalist ömrü

Çağdaş jurnalistikamızın və ədəbiyyatımızın tanınmış nümayəndəsi, Azərbaycan Respublikasının Əməkdar jurnalisti Ziyəddin Kamal oğlu Sultanovun 70 yaşı tamam olur. İşıqlı xatirəsi qəlbimizə əbədi köçmüş sevimli dostumuz, dəyərli qələm yoldaşımız bu əlamətdar tarixə 1 il 10 ay qalmış amansız xəstəliyin qurbanı olmasaydı, bu gün şərəfli ömrünün yeddinci onilliyinin başa çatmasını doğmaları, dostları, həmkarları ilə bir yerdə qeyd edəcəkdə, yarım əsrlik zəngin bədii-publisistik yaradıcılıq yoluna çoxsaylı oxucuları ilə birlikdə nəzər salacaqdı.

gələcəyin jurnalisti yeniyetməlik illərindən mətbuatda müxtəlif yazılarla çıxış etmiş, taleyini ömürlük söz yaradıcılığı ilə bağlamışdı. Həmkarımız 1969–1974-cü illərdə Bakı Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsində ali ixtisas təhsili almış, tələbəlik illərindən aktual mövzularda yaradıcılıq istedadını və bacarığını sübuta yetirmiş, təcrübəli qələm sahiblərinin yüksək etimadını qazanmışdı.

Jurnalistika aləminə ictimai ideallara sadıq, milli mətbuatımızın ən yaxşı ənənələrinə bağlı, çağdaş jurnalistika nəzəriyyəsinə və təcrübəsinə mükəmməl yiyələnmiş qələm sahibi kimi qədəm qoyan Ziyəddin Sultanov peşəkar fəaliyyətə nəşriyyat redaktoru kimi başlamışdır. “Gənclik” nəşriyyatında buraxılan bir sıra maraqlı kitabların ədəbi-bədii dil normalarına uyğun çapa hazırlanmasında fəal iştirak etmişdi. O dövrdə gəncliyin istək və maraqlarını dərinlən öyrənmiş jurnalist kimi Ziyəddin Sultanov 1978–1980-ci illərdə “Azərbaycan gəncləri” qəzetinə dəvət olunmuş, bu populyar nəşrin səhifələrində dərc olunmuş silsilə analitik və publisistik yazıları ilə geniş oxucu auditoriyasının diqqətini cəlb etmiş, o dövrün rəhbər və ustad jurnalistlərində mərkəzi mətbuat üçün perspektivli kadr olduğuna dərin inam yaratmışdı.

çəkinməyə məcbur etmişdi. Vilayətin daşnakxislət kommunist rəhbərliyi bu səbəbdən dəfələrlə həmkarımızı Xankəndidən uzaqlaşdırmağa cəhd göstərmişdi. Lakin redaksiya rəhbərliyinin qətiyyəti və Ziyəddinin ekstremal şəraitdə çalışa bilmək bacarığı buna imkan verməmişdi.

Qarabağ Ziyəddin Sultanovun yurd sevgisinin qəbrəsi idi. Özü isə Qarabağ işığının odlara tapınan pərvanəsi idi. Ömrünün sonunadək bu sevgidən qaynaqlanan Qarabağ ağrısını dərin həssaslıq və üstün qeyrətlə çəkdi. Pərvanə taleyi ilə də yurd sevgisinin əbədiyyətinə qovuşdu.

Qarabağ müxbiri ermənilərin dönüklüyünə yaxşı bələd idi. Buna görə də “xatalı” bölgədə xüsusi müxbirlik missiyasını ayıq-sayıqlıqla yerinə yetirdi. Erməni xəyanətkarların ilk açıq çıxışlarını da Xankəndidə qarşıladı. Bölgədə hadisələr faciəli məcraya qədəm qoyanadək müxbir postu Xankəndidə yerləşən Qarabağ üzrə bölgə müxbirimiz 1989-cu ildən fəaliyyətini Ağdamda, 1993-cü ildən sonra isə Bərdədə davam etdirməyə məcbur oldu.

Bir qərindən artıq davam edən Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin canlı, operativ xronikası Ziyəddin Sultanovun silaha çevrilmiş qələmi ilə mükəmməl bir salnamə təşkil

lizminin insanlığa zidd mahiyyətini, qanlı səhnələrini sistemli olaraq qələmə almışdır. Erməni silahlı quldur dəstələrinin qarşısında canlı sipər yaratmış əsgər və zabitlərimizin hünəri, şəhidlərimizin qəhrəmanlığı, məcburi köçkünlərin düçar olduqları hədsiz məhrumiyyətlər, cəbhəyanı bölgənin əhalisinin qayğıları və quruculuq işləri də Ziyəddin Sultanovun jurnalistik fəaliyyətində və ədəbi yaradıcılığında geniş yer tutur. O, yurdsever ziyalı, cəsarətli bir jurnalist kimi Qarabağ müharibəsi başlanandan cəbhə bölgəsini tərk etməmişdi.

Bu illərdə Ziyəddin müəllim həmişə Qarabağ münaqişəsindən yazan jurnalistlərə, cəbhə müxbirlərinə davranış və yaradıcılıq nümunəsi göstərmişdir.

Ötən illərdə Azərbaycan oxucuları Dağlıq Qarabağda baş verən hadisələri bir çox hallarda müxtəlif səbəblərdən gecikdirilmiş rəsmi məlumatlardan qabaq, Ziyəddin Sultanovun qəzetimizə göndərdiyi operativ yazılarla izləmişlər. Dünyanı sarsıdan Xocalı faciəsi, onun qurbanları və şahidləri barədə çoxsaylı yazılar və bu mövzuda kitablar isə müəllifin yaradıcılığında ayrıca yer tutur.

Ziyəddin Sultanovu “Qarabağın baş yazarı” kimi tanıdan və sevdiren bu əhatəli, qanlı xronikanı onun həssas bədii düşüncəsinin və humanist diləklərinin əks-sədası olan “Məni də sevən var”, “Ömür keçdi, gün keçdi”, “Burdan bir atlı keçdi”, “Kəlik”, “Bir qonağam bu dünyada”, “Xatırla məni” kimi kitabların oxuculara həyat eşqi aşıllayan ədəbi dünyası tamamlayır.

Ziyəddin müəllimin davamlı olaraq Qarabağdan, şəhərlərdən, qədrli janrlı yazıların əksəriyyəti bu inamla və bölgə əhalisinin Ali Baş Komandan İlham Əliyevin əmri ilə yurdu xilas savaşına hazır olması əminliyi ilə tamamlanırdı. İllər boyu cəbhə bölgəsi müxbiri kimi püxtələşmiş

çağırın, düşməne zərbə vurmağa ruhlandıran əsl cəbhə müxbiri olmuşdur.

Həyatının son ayında, amansız xəstəliklə qarşıdığı günlərdə—2020-ci ilin iyul döyüşlərində düşmənin Tovuzla sərhəddə tərxiatçı hücumunun rüsvayçı gerçəkilmə ilə bitməsi isə cəbhə müxbirinin 30 il gözlədiyi qələbənin artıq bir addımlıqda olduğu qənaəti yaratmışdı və bu öyüncü təəssüratını son yazılarında məxsusi sevinclə ifadə etmişdi.

Həmkarımızın jurnalistika və ədəbiyyatımız qarşısında xidmətlərini dövlətimiz yüksək qiymətləndirərək, onu “Azərbaycan Respublikasının Əməkdar jurnalisti” fəxri adına layiq görmüş, “Tərəqqi” medalı ilə təltif etmişdir. Ziyəddin Sultanov ölkə jurnalistlərinin “Qızıl qələm”, “Ali media” və bir çox digər yaradıcılıq mükafatlarını da ilk qazanan jurnalistlərdən olmuşdur. Onun həyat yolu, yaradıcılıq örnəyi jurnalistikamızı zənginləşdirmiş və şərəfləndirmişdir. Qarabağın beləli xronikasının baş yazarı ədəbiyyətə vaxtsız qovuşsa da, onun həyat və yaradıcılıq yolu sonrakı ayların 44 günlük Vətən savaşının günlərində nəinki kollektivimiz, eləcə də informasiya savaşına qoşulan bütün yazarlarımız üçün örnək və stimol olmuşdur.

Qarabağ müharibəsinin davamlı və əhatəli salnaməsini yaratmış qeyrətli yazıçı-publisist Ziyəddin Sultanovun işıqlı və əziz xatirəsi onu tanıyıb-sevən, qədrilən insanların qəlbində yaşayır. Unudulmaz həmkarımızın arzu və əməlləri isə işğaldan azad edilmiş ərazilərə Böyük Qayıdış cəbhəsinin gur axarına qovuşub davamlı olaraq gerçəkləşir.

Tahir AYDINOĞLU,
Azərbaycan Mətbuat Şurası Ahıl Jurnalistlər Məclisinin sədr müavini,
Əməkdar jurnalist